

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Piirtola-Kahila Marikki

Kehittämishanke

Luovan kirjoittamisen menet ja vaikuttavuus
– voiko kirjailijaksi tulemista opettaa?

Työn ohjaaja Sirpa Levo-Aaltonen

Pori 11/2010

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Opettajankoulutuksen kehittämishanke

Piirtola-Kahila, Marikki

Luovan kirjoittamisen metodit ja vaikuttavuus – voiko kirjailijaksi tulemista opettaa?

28 sivua + 12 liitesivua

Marraskuu 2010

Työn ohjaaja Sirpa Levo-Aaltonen

TIIVISTELMÄ

Kehittämishanke haki vastausta kysymykseen kannattaako luovaa kirjoittamista opettaa, mitkä ovat luovan kirjoittamisen opetuksen metodit ja mikä on luovan kirjoittamisen opettamisen vaikuttavuus luovan kirjoittamisen opiskelijoiden omasta mielestä. Kehittämishankkeen tarkoituksena oli löytää vastaus kysymykseen tutkimalla luovan kirjoittamisen opettamisen metodeja sekä tutkia niiden vaikuttavuutta analysoimalla luovan kirjoittamisen oppikirjoja, netin luovan kirjoittamisen metodeja sekä kvalitatiivisen kyselytutkimuksen vastauksia.

Hankkeessa tarkastellaan omaa aineistoa monitahoisesti ja yksityiskohtaisesti. En määrännyt sitä mikä on tärkeää vaan sen tekivät tutkittavat omissa vastauksissaan ja painotuksissaan ja näin tutkittavien näkökulmat ja ääni pääsivät esille – ehkä myös tutkimuksen tekijänkin.

Tutkimuksen tulosten perusteella luovaa kirjoittamista voi ja kannattaa opettaa. Tutkimus vahvistaa luovan kirjoittamisen opettamisen vaikuttavuuden ja metodien toimivuuden, ja osittain jopa sen, että kustannettujakin kirjailijoita syntyy, mutta uskon, että vain osatekijänä – innostajana – luovan kirjoittamisen opetus on ansainnut paikkansa uusien kirjailijoiden ”hautomona”.

Asiasanat: kirjoittaja, luova kirjoittaminen, metodit, opettaminen, vaikuttavuus

Sisällysluettelo

1 Rumpujen pärinällä hyvään lopputulokseen-----	4
2 Luovan kirjoittamisen opetuksen metodit internetissä-----	6
2.1 Sokkona dialogia.....	6
2.2 Luovuus ja hulluus-----	7
2.3 Reikäistä puhetta-----	8
2.4 Metatodellisuus luovan kirjoittamisen taustalla-----	11
2.5 Irrallisia repliikkejä-----	12
2.6 Tiivis dialogi-----	13
3 Henkilöiden synnyttäminen ja luovan kirjoittamisen vaikuttavuus-----	15
3.1 Romaanihenkilön syntymä-----	17
3.2 Erilaiset repliikit-----	20
3.3 Ekspositio eli alku aina hankalaa-----	22
3.4 Kaavanovelli, kaavaromaani, kaavaruno ja leipomaan.....	23
3.5 Parodinen dialogi.....	25
4 Pikkusormi vai koko käsi-----	26
Lähteet-----	27
Liitteet-----	29
Liite 1: Marikki Piirtola-Kahilan Luovan kirjoittamisen kyselytutkimus	

1 Rumpujen pärinällä hyvään lopputulokseen

Menkööt ja tietäkööt, mutta henkilökohtaisesti tärkein asia jonka opin tältä draaman kurssilta oli se, ettei se ole niin hemmekon vakavaa. Opetuksessa korostettiin mielestäni hienosti sitä kuinka sekalaisesta, pienestä tai täysin mihinkään liittymättömästä voi yhtäkkiä syntyä kerrassaan toimiva näytelmä. Myös kurssin kannustavuus oli todella rohkaisevaa. Jokaisen ideaa pidettiin potentiaalisena ideana ja luovaa ideamyrskyä riitti muiden pallotellessa jatkoehdotuksia.

Mitä minun ja draaman nykyiseen suhteeseen tulee, no, rakastuin päätä pahkaa dialogin eteenpäin vievään voimaan. Tuntui kerrassaan upealta ettei tarvinnut lapioida aina sitä samaa hiekkakuoppaa vaan antaa palaa ja tulla, rumpujen pärinää, kerrankin lopputulokseen! ThanksA siis tästä kurssista, olen valaistunut! (Nainen 13.)

Näin vastasi luovan kirjoittamisen opiskelija kehittämishankkeen tutkimuskysymykseen: Miten luovan kirjoittamisen opetus on vaikuttanut omaan kirjoittamiseesi, luovuuteesi ja ajatteluusi. Tutkimushankkeen kysymykset Porin kaupungin työväenopiston luovan kirjoittamisen opiskelijoille olivat:

1. Miten luovan kirjoittamisen opetus on vaikuttanut omaan kirjoittamiseesi, luovuuteesi ja ajatteluusi.
2. Mitkä luovan kirjoittamisen harjoitukset ovat vieneet omaa kirjoittamistasi eniten eteenpäin ja miksi?
3. Mistä harjoitteista sinulle ei ole ollut hyötyä ja miksi?
4. Millaisia luovan kirjoittamisen harjoituksia haluaisit tehdä?

Tein tutkimushankkeen kysymykset Länsi-Suomen kesäyliopiston luovan kirjoittamisen perusopintojen opiskelijoille. Kyselyyn vastasi tunnilla 8 opiskelijaa, sähköpostitse 3, 22.3.2010. Porin kaupungin työväenopiston Pitkän proosan opiskelijoista kyselyyn vastasi tunnilla 5 opiskelijaa ja sähköpostitse 1. Porin kaupungin työväenopiston Nuorten sanataideopiskelijoista kyselyyn vastasi tunnilla 8 opiskelijaa, 24.3.2010. Iältään opiskelijat olivat 15 - 71v. Luovan kirjoittamisen opiskelijoiden keski-ikä oli lähemmäksi 40v. Yhteensä vastauksia oli 26, naisia 20 ja miehiä 6.

Luovan kirjoittamisen metodeja on paljon ja ne vaikuttavat pääsääntöisesti positiivisesti luovan kirjoittamisen opiskelijan luovaan kirjoittamiseen ja jopa mahdollisuuteen oppia kustannetuksi kirjailijaksi. Omista ryhmistäni vuodesta 2004 jo kolme luovan kirjoittamisen opiskelijaa on saanut kirjansa kustannetuksi, ja se on paljon maassa, jossa kaikista kustantamoihin lähetetyistä kaunokirjallisista käsikirjoituksista kustannetaan alle yksi prosentti.

2 Luovan kirjoittamisen opetuksen metodit internetissä

Tekeekö harjoitus mestarin luovan kirjoittamisen opiskelussakin eli luovaa kirjoittamista oppii vain kirjoittamalla luovasti. Tämä vastaus toistui useiden luovan kirjoittamisen opiskelijoiden vastauksissa.

Ajattelen kirjoittavani itseni kirjailijaksi. Hyvän tekstin kirjoittaminen on tänään yhtä vaikeaa kuin se oli ennen opintojen alkua. Pitää ottaa huomioon tuoksut, maut, hajut, äänet, kuvat, tunteet. Vaikeinta on kuitenkin olla avoinna kaikelle, myös sen haluaisin oppia. (Nainen 11.)

Tutkimuskysymykseen vastannut luovan kirjoittamisen opiskelija uskoo luovan kirjoittamisen oppimisen mahdollisuuteen eli siihen, että kirjoittamalla voi kirjoittaa itsensä kustannetuksi kirjailijaksi. Samaan uskovat luovan kirjoittamisen ohjaajat ja opettajat ja luovan kirjoittamisen harjoitusten tekijät.

Sanatampere.net/santaideharjoituksia- sivustolta löytyy luovan kirjoittamisen harjoituksia. Onko luovan kirjoittamisen opetus muuttunut kun se on siirtynyt internetiin vai ammentaaako internetin luova kirjoittaminen luovan kirjoittamisen oppikirjoista? Nämä harjoitukset tukevat näkemystä, että kirjoittamaan oppii harjoittelemalla eli kirjoittamalla, mutta voiko näiden luovan kirjoittamisen harjoitusten avulla oppia kustannetuksi kirjailijaksi vai tarvitaanko kirjailijaksi tulemiseksi myös jotain muuta - ja mitä? Julkisuutta, onnea, oikeita suhteita tai sitten paljon rahaa oman kustantamon perustamiseksi tai omakustanteen tekemiseksi on demand -periaatteella eli omakustannat ja painatat kirjojasi sitä mukaan kun myyt niitä.

2.2 Sokkona dialogia

Kirjailijan ja luovan kirjoittamisen opettajan sekä luovan kirjoittamisen oppikirjojen tekijän Niina Hakalahden kertomisen tekniikka eli sokkodialogiharjoitus on päätynyt internetiin niin kuin monen muunkin kirjailijan ja luovan kirjoittamisen opettajan harjoitustehtävät (Hakalahti 2007).

Luovan kirjoittamisen harjoitustehtävät vaikuttavat universaaleilta ja luovan kirjoittamisen opettajat käyttävät näitä tehtäviä tunneillaan suoraan oppikirjasta tai internetistä tai sitten soveltaen eli tekevät omiin pedagogisiin pyrkimyksiinsä soveltuvat tehtävät. Näiden harjoitusten tekemisen taustalla on kirjoittajan kypsyttely kirjailijaksi harjoituksia tekemällä.

Sokkodialogiharjoituksessa opettaja on kirjoittanut valmiiksi lapuille tilanteita luovan kirjoittamisen opiskelijoita varten. Joka toinen ryhmäläinen saa lapun, lukee sen, ei näytä parille. Lapun antaman tilanteen perustella lapun saanut henkilö kirjoittaa ensimmäisen repliikin ja antaa sitten paperin toiselle, joka kirjoittaa repliikkiin vastauksen tietämättä mistä on kyse. Ensimmäisen repliikin kirjoittajan tulee ikään kuin johdatella toista ymmärtämään mistä on kyse. Esimerkkitalanteita: Ulkomaalaisen miehen pyörän lukko on jäässä ja hän pyytää apua, lapsi on eksynyt tavaratalossa äidistään, mies on tullut sokkotreffeille. (Hakalahti 2007.)

2.2 Luovuus ja hulluus

Sokkodialogiharjoituksen päämääränä on löytää kirjoittamisen ilo, uskaltaa olla "hullu". Oletetaan, että kustannetuksi kirjailijaksi aikova tarvitsee "hulluutta" ja heittäytymisen kykyä eri ihmisten ja tilanteiden "nahkoihin". Kirjailija Annika Idström kertoo kirjansa *Luonnollista ravintoa* (1994), jota hän kirjoitti kolme vuotta valmistumisesta näin: *"Syksyllä kun kirjani ei valmistunut, olin valmis Lapinlahteen. Soitin sinne ja pyysin päästä sähkösokkihoitoon; minua kehoitettiin tulemaan poliklinikalle aamulla. Illalla minulle soitti kirjailijaystävä, josta en ollut kuullut moneen vuoteen. Koska hän tiesi mistä puhuin ja uupumukseni tuli tunnistetuksi; se sai muodon ja nimen, se oli hänen mielestään kirjoittamisen jälkeistä masennusta, minun ei tarvinnut mennä sairaalaan. Pääsin terapiaan, psykoanalyysiksi se muuttui vuoden päästä, kun kirjani oli jo markkinoilla."* (Haavikko 2000, 183.)

Luova kirjoittaminen vaatii tiettyä "hulluutta", uskoa työhön vaikkei kukaan muu usko ja ennen kaikkea istumalihaksia. Käsikirjoituksen valmistumisen jälkeen on

oltava henkisesti vahva kohtaamaan tyhjyyden tunne minkä valmis työ saa aikaan. Voiko tähänkin kouluttaa ja opettaa - vai onko riski henkisestä romahtamisesta vain otettava - kun palkkio on niin suuri - oma painettu kirja.

2.3 Reikäistä puhetta

Sokkodialogiharjoituksen avulla yritetään saada aikaan reikäistä puhetta eli rievien väliä, sitä tilaa missä lukijalle jää kaunokirjallista teosta lukiessaan oivaltamisen ilo. Luovan kirjoittamisen opettamisessa vaikeinta on opettaa tätä rivien väliä, koska se on jotain sellaista, mitä me emme näe ja mikä siitä huolimatta on olemassa. Teimme Nuorten sanataideryhmän kanssa sokkodialogiharjoituksen, jonka tarkoituksena oli saada rivien väliä eli reikäistä puhetta aikaan.

(Ismo) Vesa: Metafyysiikan lakien mukaan mitään ei tapahtunut äsken vessassa kanssasi koska maailmaa ei ole.

(Vesa) Ismo: Se olen minä joka täällä määrää!

(Ismo) Vesa: Haikailletko sinä minun naiseni perään, törkimys?

(Vesa) Sinikka: Tämä tunnelma on fantastinen! Minun mielestäni ainakin voisi tutustua hiukan lähemmin...

(Sinikka) Vesa: Jos kumpikaan naispuolisista ei lämpene Ismo lähtee kohta sinne komeroon kanssani...

(Vesa) Ismo: Hei, katsokaa. Eiks noi tytöt ollu joskus meidän koulussa. Mennäänkö jutteleen? Miks ne karkaa?

(Ismo) Vesa: Me pojat vedetään nyt naula päähän! Mä haluan, että mun muisti menee! Ku vaimo on jo menny!

(Vesa) Sinikka: Minä rakastan sinua, Tellervo. Mennään naimisiin!

Tellervo) Vesa: Muistatteko te, kun vietimme pikkujoulua ja minä tapasin Marikin? No, asia on nyt kuitenkin niin, että olen rakastunut uudestaan, sinuun, oi, Sinikka. Tämä on muuten tosi hyvää... (Nuorten sanataide 2010.)

Tämä sokkodialogiharjoitus tehtiin niin, että liitutaalulle ideoitiin lähtötilanne: pikkujoulut, henkilöt ja heistä pieni kuvaus. Luovan kirjoittamisen opiskelijat eivät nähneet, mitä toinen opiskelija oli kirjoittanut kun paperi taiteltiin, he näkivät vain kuka oli puhunut ja sitten päättivät itse kuka seuraavaksi puhuu, taittoivat paperin ja jättivät

näkyville taas kuka oli puhunut. Jokainen ryhmän jäsen aloitti yhden A4:n ja harjoitus loppui kun paperit täyttyivät ja kaikki dialogit luettiin ääneen.

Erityisesti nuoret luovan kirjoittamisen opiskelijat pitävät sokkodialogiharjoituksesta ja he itse haluavat tätä harjoitusta eri variaatioin. Kehittämishankkeen kyselytutkimuksessa yksi vastaajista ei ollut hahmottanut lyhyiden dialogien lukemista ja kuuntelua.

En hahmottanut kokonaisuutta. (Nainen 2).

Toinen kyselytutkimuksen vastaaja koki sokkodialogiharjoituksen vievän luovaa kirjoittamista eteenpäin.

Nopeasti suoritettavat tehtävät muuttuvat estottomiksi teksteiksi. (Nainen 11).

Seuraava vastaaja on löytänyt itsestään uutta, tarinan kertojan. Sokkodialogiharjoitus on auttanut vastaajaa saamaan ideoita, jopa niin nopeasti ettei niitä ehdi työstää.

Olen löytänyt itsestäni tarinan kertojan. Ideoita pulppuaa enemmän kuin ehdin niitä käsittelemään. Paras dialogi antaa ajattelemisen aihetta vielä jälkeensä. Ennen kaikkea on tärkeää saada kieli eläväksi: mielenkiintoiseksi ja ymmärrettäväksi. (Nainen 14.)

Sokkodialogiharjoituksella saa aikaan mielenkiintoista ja ”reikäistä” tekstiä, jossa on ”aukkoja” lukijan täydentäväksi. Kaikkea ei pidä kertoa ja selittää puhki. Lukijan mielenkiinto säilyy kun tämä saa pikkuhiljaa lukiessa vastauksia tekstin herättämiin kysymyksiin.

Sokkodialogiharjoitukseen kannattaa varata aikaa, sillä jos ilmassa on kiireen tuntu, voi luovan kirjoittamisen opiskelija mennä lukkoon. Pitää tuntea, että on aikaa vastata rauhassa toisen repliikkiin. Sokkodialogiharjoitusta ei kannata teettää aivan heti vaan vasta sitten, kun ryhmä on hieman tutumpi. Tämä luovan kirjoittamisen harjoitus sopii parityöksi sellaisillekin, jotka eivät muuten pidä parityöskentelystä.

Oppiiko luovan kirjoittamisen opiskelija sokkodialogiharjoituksen jälkeen kirjoittamaan ”aukkoja” omaan tekstiinsä voi myöhemmin lukea niin harjoittelun jälkeen syntyvistä käsikirjoituksista. Kustannetuksi kirjailijaksi aikovalle on tärkeää oppia kirjoittamaan dialogia, joka on elävää eikä liian selittävää.

Luovan kirjoittamisen opettamisen vaikuttavuus korostuu kyselytutkimuksen vastauksissa. Heittäytyminen luovan kirjoittamisen harjoitusten tekemiseen koettiin tarpeelliseksi.

Haluan tehdä mitä vain luovan kirjoittamisen harjoituksia, kunhan rohkaistuu. (Nainen 1).
 Myös nopeat luovan kirjoittamisen harjoitukset koettiin hyviksi ja luovaa kirjoittamista eteenpäin vieviksi, aikarajoitekin koettiin hyvänä. Myös muiden luovan kirjoittamisen opiskelijoiden ja luovan kirjoittamisen opettajan vertauspalaute koettiin mainitsemisen arvoisena.

Vaikka, että yhdestä sanasta saa aiheen kertomukseen tai runoon, ja aikaa vaikka 15min. Ja sen on oltava valmis siinä ajassa kun pystyy. Sitten vain hioa hetken ja lopuksi luetaan kaikille ääneen. (Nainen 2.)

Luovan kirjoittamisen opiskelijan mielestä luovan kirjoittamisen opettamisen vaikuttavuus on siinä, että se on tehnyt arkisista asioista aiheita. Opetus on vaikuttanut myös siihen, että luovan kirjoittamisen opiskelija on muuttanut käytöstään suhteessa arkeen, tekemällä mm. muistiinpanoja.

Opetus on vaikuttanut siihen, että aihe voi löytyä mistä tahansa. Sen ei tarvitse olla havahduttava tai ihmeellinen vaan hyvinkin arkinen, joka koskettaa monia. Entistä enemmän laitan ylös oivalluksia, toisten sanomisia, kirjoittamia ideoita. Näistä saa paljon jutun aiheita. (Nainen 3).

Poistanut ennakoasenteita, lisännyt rohkeutta ilmaisuun, tarkastelemaan arkielämää uudesta vinkkelistä, vapauttanut kaavamaisista ja urautunutta ajattelua ja ilmaisua, oppinut kuuntelemaan ihmisiä ”herkällä korvalla”, tekemään muistiinpanoja, lähes päiväkirjanomaisesti, palauttanut uskoa ilmaisuvoimaan, kykyyn kirjoittaa ymmärrettävästi. Kaikki (harjoitukset) olivat antoisia, tosin minua kiehtoivat eniten (luovuuteen) mielikuvitusmaailmaan sukeltavat kurssijaksot. (Nainen 4).

Luovan kirjoittamisen teorian tiedon painottaminen innostamisen ohella koettiin tärkeäksi. Luovan kirjoittamisen opetus on vaikuttanut myös luovan kirjoittamisen opiskelijan lukemiseen.

Se on ollut innoittajana, antanut myös tarvitsemaani teorian tietoa kirjoittamisen tekniikasta ym. Esim. novellin ja näytelmän kirjoittaminen on ollut ihan uusi asia. Kirjoittamisen kurssit ovat vaikuttaneet myös lukemiseeni, luen enemmän lyhytproosaa ja kaunokirjallisuutta. Katselen kirjoja eri tavalla, esim. kirjoitusteknisiä asioita ym. (Nainen 5.)

Vastaukset kertovat luovan kirjoittamisen harjoitusten hyödyn, luovan kirjoittamisen opiskelijat näkevät maailman uudella tavalla. Luovan kirjoittamisen harjoitukset innostavat luovan kirjoittamisen opiskelijoita kirjoittamaan uudella

tavalla ja ne saavat lukemaan eri tavalla kuin ennen. Jotain uutta on siis syntymässä, johtaako se kustannettuun teokseen on ajan kysymys. Kirjailija Monica Fagerholm kertoi kirjoittavansa tuhat sivua yhtä romaania varten, josta kustannetaan 300-400-sivuinen romaani. Työmäärä on valtava. Samoin kirjailija Taina Teerialho kertoi kirjoittavansa käsikirjoituksen romaania varten kymmenen kertaa uudelleen. (Kirjamat 2010.) Luova kirjoittaminen on kovaa työtä, se vaatii aikaa ja tahtoa. Se vaatii kirjoittajalta kaiken.

2.4 Metatodellisuus luovan kirjoittamisen taustalla

Metatodellisuusharjoituksessa yritetään selvittää luovan kirjoittamisen opiskelijoille, mitä on metafiktiio. Parhaiten se menee perille metaunen kautta, jossa kesken unen unennäkiä tajuaa sen kaiken olevan vain unta ja sitten taas jatkaa unen katselemista. Kuten eräs oppilaani sanoi: Olin oman itseni matkustaja kun hän tarkkaili itseään itsensä ulkopuolelta. Luovan kirjoittamisen opiskelijat kirjoittavat itsestään tietoista tekstiä niin, että kirjoittaja on jollakin tavalla siinä läsnä.

Metatodellisuusharjoituksen päämääränä on tulla tietoiseksi metafiktion keinoista ja tarkkailla omaa kirjoittamista, sekä omaa kirjoittajan persoonaa (Tuominen 2007). Luovan kirjoittamisen metafiktiioharjoituksessa liikutaan fiktion ja faktan rajamaastossa eli metafiktiiossa, kuvitelmassa kuvitelmasta, kirjallisuuden alkulähteellä. Tätäkö on kirjallisuus, fiktion fiktiota, mukafiktiota, metaa, mukakuvitelmaa. Kesken kirjoittamisen luovan kirjoittamisen opiskelija tajuaa kirjoittavansa ja katselevansa kirjoittamistaan kuin unennäköä. Kirjallisuus on unta. Harhaa harhasta ja miten harhaa voi opettaa ja oppia. Opettaja sukeltaa samaan harhaan oppilaiden kanssa ja päinvastoin ja silti säilyttää kyvyn opettaa ja oppia. Luovan kirjoittamisen opettajan tulee olla itsekin oppilas, valmiina uusiin kokemuksiin ja uusiin hyppyihin kohti tuntematonta, luovaa hulluutta ja luovuutta parhaimmillaan.

Kirjailija Annika Idströmin mukaan mielikuvat vaikuttavat kirjoittamiseen ja unet vaikuttavat suoraan tai alitajunnan kautta. Unet ovat Annika Idströmille sarja kuvia, joista syntyy alitajunnan työstämä kertomus. Unissa on sanoja vain nimeksi, tapahtumat ovat epäloogisia, juonesta ei voi puhua ja henkilöistä pääsee selville vain jos ymmärtää, mitä tunteita ne herättävät. Unissa katharsis on harvinainen ja onnellinen loppu samoin. Loppua ei ole, ei synteisiä ja ehkä sen takia romaanin lopun kirjoittaminen tuntuu Idströmistä vaikealta ja aina hieman keinotekoiselta. Idströmin mukaan joskus pahimmat painajaiset ovat parasta unennäköä, sillä ne avaavat tuntemattomia, torjuttuja teitä, raivaavat blokkeja ja etsivät ratkaisuja. Uni tuntuu rikkovan kertomuksen lakeja, edellyttävän sitä. Idströmin mukaan uni on armoitettu, hallitsematon tila, niin kuin tyhjyyskin on, se rotko, johon ennen kirjoittamaan ryhtymistä tuijottaa. (Haavikko 2000, 179.) Kirjailija Annika Idströmin mukaan luova kirjoittaminen on rotkon reunalta katsomista kuiluun ja luovan kirjoittamisen opetus pyrkii auttamaan siinä, ettei kuiluun pudota, vaan sieltä osataan ammentaa luovuutta ja ”hulluutta” omaan luovaan kirjoittamiseen.

2.5 Irrallisia repliikkejä

Irrallisia repliikkejä harjoituksessa jokainen saa yhden paperilapun, johon kirjoittaa jonkin täysin irrallisen repliikin. Repliikit kerätään taululle tai samalle monisteelle. Sen jälkeen jokainen valitsee 5 - 6 sellaista repliikkiä, jotka jostain syystä kiehtovat tai kuuluvat yhteen. Niistä muokataan yhtenäinen kohtaus, miljöokuvausta saa olla mukana. (Tuominen 2007.)

Irrallisia repliikkejä harjoituksen päämääränä on ymmärtää, miten irrallisista aineksista luovan kirjoittamisen kokonaisuus loppujen lopuksi muodostuu ja millaista palapeliä luova kirjoittaminen on.

Irrallisten repliikkien toimivuudesta tai toimimattomuudesta luovan kirjoittamisen opiskelijat yllätyksekseen aina huomaavat, että irralliset repliikit pelaavat keskenään ja dialogi toimii.

Irralliset repliikit harjoitus saa luovan kirjoittajan ymmärtämään, miten paljon kokonaisen romaanin, näytelmän, runokirjan tai novellikokoelman kirjoittaminen vaatii, mutta myös sen, miten teos syntyy kuin palapeli pala kerrallaan. Ei kannata kuvitella kirjoittavansa työtään valmiiksi yhdeltä istumalta, sitäkin voi yrittää, mutta uskoisin, että voimat loppuvat kesken ennen kuin sata sivua on kasassa. Valmis kirja syntyy pala palalta ja henkilö henkilöltä, juoni voi syntyä henkilöiden toiminnan kautta, kohtaaminen kohtaukselta, kuvaus kuvaukselta, repliikki repliikiltä samoin on runo- ja novellikokoelman kanssa. Tämä ”palapeliharjoitus” helpottaa luovan kirjoittamisen oppilaan tuskaa suuren työ määrän edessä, luova kirjoittaminen on kuin villapuseron neulomista kerros kerrokselta.

Luovaa kirjoittamista onkin oikeutetusti verrattu käsityöläisyyteen mm. Finlandia palkitun Kjell Westön *Missä kuljimme kerran* (2006) teoksen yhteydessä Westötä verrattiin taitavaan käsityöläiseen. Finlandia-palkinnosta päättänyt professori Jyrki Nummi sanoi puheessaan *Missä kuljimme kerran* romaanin yksityiskohtien osoittavan, että romaani on kirjoitettu pienintä piirtoa myöten suurella kirjallisella käsityötaidolla. Ja nämä romaanin tarkoin harkitut yksityiskohdat osoittavat, miten on mahdollista hallita vaativa kirjallinen perinne ja samalla luoda omasta teoksesta yksilöllinen ja omaperäinen. (Ravi 2006, 21.) Samoin kirjailija ja kirjallisuuden tutkija Olli Jalonen on verrannut kirjoittamista kangaspuilla kutomiseen (Jalonen 2006, 35). Käsityöläisyys vaatii taitoa, työvälineitä ja aikaa ja samat ominaisuudet auttavat luovassa kirjoittamisessa ja luovan kirjoittamisen opettamisessa. Jos tavoitteena on tehdä päämäärätietoisia kirjailijoita eikä pelkkiä luovia kirjoittajia, on pakko kertoa luovan kirjoittamisen vaativan luovan kirjoittamisen opiskelijalta kaiken ajan ja energian, jos haluaa kustannetuksi kirjailijaksi. Kirjailija Taina Teerialho kuvasi työskentelyvaihettaan osuvasti työpöytänsä kiinni kasvamisiksi. (Kirjamat 2010.)

2.6 Tiivis dialogi

Tiivis dialogi tarkoittaa sitä, ettei kirjoiteta mitään, mikä ei vie tarinaa eteenpäin tai tuo syvyyttä henkilöihin. Eikä kirjoiteta mitään, mikä ei ole kirjan sanoman kannalta

välttämätöntä. Tämän luovan kirjoittamisen harjoituksen tarkoitus on karsia turhat sanat pois. Tiivis dialogi on tiivistettyä puhetta, rivien väliä, aukkoja, reikiä, puhetta, joka vie juonta eteenpäin, virkkuutyön ilma silmukoiden välissä. Tiivistetyn dialogin kyseenalainenkin mestari on elokuvaohjaaja ja käsikirjoittaja Aki Kaurismäki

Tiivis dialogi harjoituksen asetelmana on esimerkiksi tanssilava maaseudulla, juhannus, 2 ihmistä (tyttö ja poika), joista toinen on kaupungista ja toinen maaseudulta. Toinen tahtoo saattaa toisen kotiin. Tästä alkuasetelmasta tehdään dialogi. Repliikkejä saa olla ainoastaan viisi, eikä miljöö- ja henkilökuvausta lainkaan. Dialogin lopussa on selvittävä kuinka käy. Siinä on myös tultava ilmi se, että on juhannuksen aika, tanssilava ja toinen on maalainen ja toinen kaupunkilainen. (Kaipainen 2007.)

Tiivis dialogi harjoituksen päämääränä on pakottaa luovan kirjoittamisen opiskelija tiivistämään dialogia ja pohtimaan jokaista sanaa merkityksineen, sekä henkilöiden uskollisuutta omalle rooliluonteelleen. Tehtävä toimii hyvin, vaikka se aluksi koetaan mahdottomaksi. (Kaipainen 2007.)

2 Henkilöiden synnyttäminen ja luovan kirjoittamisen vaikuttavuus

Luovan kirjoittamisen henkilöt on synnyttävä harkiten sillä hyvin rakennetut henkilöt vievät juonta eteenpäin itsestään ja se helpottaa luovaa kirjoittamista. Tärkeintä on keskittyä päähenkilöön tai päähenkilöihin ja tehdä hänestä/heistä mahdollisimman kiinnostava, rakastettava tai ärsyttävä, hyvänä esimerkkinä toimii Aleksis Kiven *Seitsemän veljeksien*, (1870) jokaisen veljeksien oma tarkoin rakennettu persoonallisuus.

Luovassa kirjoittamisessa henkilöt kuljettavat tarinaa eteenpäin. Luovan kirjoittamisen henkilöiden vastakohdat tuovat jännitteitä, jotka aina kiinnostavat ihmisiä, rikas/köyhä, älykäs/viisas, maalainen/kaupunkilainen, sikopaimen/prinsessa. Mitä sitten tapahtuu kun he kohtaavat vaikka tanssilavalla ja joutuvat vaikeuksiin, rakastuvat, pettyvät, eroavat? Nämä harjoitukset ovat vaikuttaneet luovan kirjoittamisen opiskelijoihin ja auttaneet heitä luovan kirjoittamisen aloittamisessa, koska luovan kirjoittamisen alku on aina vaikeinta. Kirjailija Jari Tervo sanoin: kirjoitan alun ja lopun ja sitten täydennän keskikohdan. Kyselytutkimukseni mukaan luova kirjoittaminen ei ole näin helppoa, vaan luovan kirjoittamisen harjoituksia tarvitaan. Henkilöiden rakentaminen alkaa analyysistä ja päättyy tarinaan, jonka hyvin rakennettu henkilö kertoo.

Entistä enemmän laitan ylös oivalluksia, toisten sanomisia, kirjoittamia ideoita. Näistä saa paljon jutun aihetta. Henkilöanalyysit ja konkreettinen idean kirjaaminen. Jokaisen sanan pohtiminen on hyvää luovan kirjoittamisen harjoitusta jos se johtaa omaperäiseen ja silti luettavaan ja tarinaa kuljettavaan kieleen. (Nainen 2.)

Myös kaunokirjalliset tyylikysymykset ovat avautuneet luovan kirjoittamisen tunneilla. Luova kirjoittaminen mielletään prosessina, jolla on alku, keskikohta ja loppu, suunta joka tapauksessa.

Kaikki harjoitukset vievät eteenpäin sillä ne pakottavat kirjoittamaan heti ja ilman ennakoivaa harkintaa. Tyhjän paperin taika pakottaa keksimään jotakin ja nopeasti. Samalla tulee myös kotona kirjoitelleeksi erilaisista aiheista. Kysehän on ennen muuta aloittamisesta kun pääsee

alkuun, löytyy jatko helposti. Er tyyppisten tekstien laatiminen on kehittävää koska siinä joutuu lähestymään aihetta erilaisilla tavoilla. (Mies 4.)

Luovan kirjoittamisen vaikuttavuudesta saa parhaimman kuvan kyselytutkimuksen vastauksesta, jossa luovan kirjoittamisen opiskelija kertoo tekevänsä kirjaa. Luovasta kirjoittamisesta on opiskelijalle tullut jo ”työ”. Tässäkin vastauksessa korostetaan vertaispalautetta, jota saa muilta luovan kirjoittamisen opiskelijoilta ja luovan kirjoittamisen opettajalta sekä luovan kirjoittamisen harjoitusten merkitystä.

(Luovan kirjoittamisen opetus on)innostunut viemään kirjoitusharrastusta pidemmälle, luonnostelen kirjaa parhaillaan.

Pitkään jatkunut harrastus ”kulminoituu” ja realisoituu – kirja. Kirjoittamiseni on osa jokaista päivää.

Omien tekstien lukeminen ääneen kirjoituspiirissä on hyvä innoittaja ja palaute on ollut kannustavaa. Hyviä ohjeita opettajalta, henkilökuvien luonnosteluun, dialogin kirjoittamiseen, ”koukuttamiseen”.

Koukutus harjoitteista, kirjoittamiseen jännitettä, tekstin ”ruotiminen”- ohjeistus, ettei rakastu omaan tekstiinsä.

Kirjoittaa-lukea-saada palautetta...ääneen. Koukutus-harjoitteita lisää. (Nainen 9.)

Kirjoittamaan oppii vain kirjoittamalla, harjoittelemalla, ajattelemalla, oppimalla uutta ja tekemällä uutta ja saamalla rakentavaa palautetta. Kehittämishankkeen tutkimuskysymysten vastaukset tukevat väitettä, että luovan kirjoittamisen opiskelu kannattaa ja voi jopa kannatella kohti kustannettua kirjailijaa, ainakin se saa luovan kirjoittamisen opiskelijan näkemään kirjoittamisen toisella tapaa, uusien työkalujen ansiosta.

Luovan kirjoittamisen opiskelu on antanut minulle paljon eväitä omaan kirjoittamiseeni. Se on madaltanut kirjoittamisen kynnystäni. Olen saanut myös konkreettisia työkaluja esimerkiksi siihen, miten päähenkilö ja miljöö luodaan. Myös erilaiset luettelomaiset ohjeet sopivat minulle. Ne eivät sido luovuuttani, vaan auttavat minua pääsemään alkuun. Minua auttaa se, kun saan aika jäsennellyn tehtävän. En ole kirjoittajana kovin kurinalainen, joten tarvitsen jotain, joka laittaa minut kuriin. Myös henkilöhahmojen kehittäminen on vienyt kirjoittamistani eteenpäin. Ei kiinnostavan hahmon tekeminen olekaan niin vaikeaa. (Nainen 6.)

Luovan kirjoittamisen opiskelijalle on tärkeintä ymmärtää, että luova kirjoittaminen on ”valehtelua” tai keksimistä, on valehdeltava ja keksittävä luovan kirjoittamisen henkilöhahmoille tunteet, salaisuudet, halut, toiveet, ulkonäkö, menneisyys, tulevaisuus, unet, eli kokonainen elämä. Miten on mahdollista opettaa valehtelua niin, että se toimii. Tomi Leinon *Sanoista eläviä kuvia, käsikirjoittajan oppaassa* (2003) on ohje, jossa kirjoitetaan jokaisesta romaanihenkilöstä perustiedot A4-liuskalle. Jos tämä tuntuu vaikealta kannattaa kirjoittaa ensin itsestä tai tuttavasta, vaikka naapurista nämä tiedot paperille, ja jos ei kaikkea tiedä kuvittelee loput siihen suuntaan, mitä romaanihenkilöltään vaatii tai mitä romaanihenkilö vaatii. (Leino 2003, 3 1- 32.)

Ensin kannattaa kirjoittaa paperille romaanihenkilön nimi ja osoite, mahdolliset edelliset nimet ja osoitteet. Romaanihenkilöä muistuttavan valokuvan voi etsiä lehdestä ja liittää sen ”henkilöpaperiin” romaanihenkilön valokuvaksi, tai voi piirtää itse romaanihenkilön kuvan. (Ei kannata käyttää julkisuuden henkilön kuvaa sillä se voi ohjata kirjoittamista, jos ei sitten halua käyttää julkisuuden henkilön piirteitä hyväkseen.)

3.1 Romaanihenkilön syntymä

Tutkimuskysymysten vastausten perusteella romaanihenkilön luomisen opettaminen on opettanut paljon luovan kirjoittajan opiskelijalle. Luovan kirjoittamisen harjoitukset ovat jopa avanneet opiskelijan silmät näkemään maailman uudella tapaa, kuulemaan, lukemaan ja kokemaan uudella tapaa elämä ja kirjoittaminen. Inspiroitumaan. Tämä oli tutkimuskysymyksen eniten toistuva vastaus. Luovan kirjoittamisen opetus saa mielikuvituksen liikkeelle ja luo mahdollisuuden jollekin uudelle.

Henkilöhahmon rakentaminen on ollut mielenkiintoista puuhaa. Olen oppinut tästä hyvin paljon. Olen tutkinut elokuvien juonia ja henkilögallerioita. Kirjojen sivuilta olen löytänyt herkullisia henkilöahmoja, joita olen mielessäni siirtänyt näyttämölle. Viime aikoina olen kuunnellut autossa paljon äänikirjoja. Jokin aika siten kuuntelin Arne Nevalinnan Marieta: piskuisen vanhuksen ajatuksen virtaa. Tämä istuu sänkynsä laidalla ja suunnittelee naapurihuoneen dementikon tappamista, koska tämän rollaattorin kirskunta häiritsee häntä.

Maailma on itse asiassa täynnä tarinoita: draamaa, komediaa, farssia. Niitä löytyy sanomalehtien sivuilta. Ne kävelevät kadulla vastaantulijoiden kasvoissa ja tapaamieni ihmisten elämäntarinoissa. Suren vain, ettei minulla ole enempää aikaa kirjoittaa niitä muistiin. (Nainen 12.)

Olen löytänyt kurssin avulla inspiraatioita omiin kiinnostuksen kohteisiin. Sekä olen löytänyt itsestäni piileviä kirjoittajan kykyjä. Uskon, että edellä mainitut seikat rohkaisisivat minua alkamaan kirjoittamaan kokonaisia tarinakokonaisuuksia. Olen myös huomannut ettei kirjoittaminen olekaan liian vaikeaa ja haastavaa.

Viittaen edelliseen, että kirjoituskurssin antamat inspiraatiot ovat vieneet minua eteenpäin. Itsenäinen kirjoittaminen on myös vaikuttanut asiaan. (Mies 5.)

Olen löytänyt itsestäni tarinan kertojan. Ideoita pulppuaa enemmän kuin ehdin niitä käsittelemään. (Nainen 12.)

Luovan kirjoittamisen opiskelijoille opetetaan, miten Lajos Egrinin romaanihenkilön kaavan mukaan voi synnyttää uskottavan romaanihenkilön eli luo silmukka silmukalta romaanihenkilösi fyysiset, sosiaaliset ja psykologiset puolet (Leino 2003, 31). Näin rakennat =synnyttät oikean ihmisen ja sitä kautta kirjoitat oikean kirjan – kustannussopimus onkin sitten toinen asia. Kiinnostavan romaanihenkilön synnyttäminen voi viedä luovan kirjoittamisen opiskelijan kohti kirjailijuutta eli julkaistua kirjailijaa ja painettua kirjaa.

Romaanihenkilön synnyttäminen fyysisesti:

1. Sukupuoli.
2. Ikä.
3. Pituus ja paino.
4. Hiusten ja silmien väri.
5. Ryhti.
6. Ulkonäkö: hyvännäköinen, yli/alipainoinen, puhtoinen, miellyttävä, epäsiisti; pään muoto, kasvon piirteet, vammat.
7. Vajaavaisuudet, epämuodostumat, syntymämerkit, sairaudet.
8. Perityt ominaisuudet. (Leino 2003, 31.)

Romaanihenkilön synnyttäminen sosiaalisesti:

1. Sosiaalinen status: ala-, keski-, yläluokka.
2. Työ: ammatti, työmäärä, tulot, työolosuhteet, suhtautuminen työnantajaan, sopivuus työhön.
3. Koulutus, määrä, laatu, arvosanat, suosikkiaineet, huonoimmat aineet, taipumukset.
4. Koti: vanhemmat elossa/kuolleet, yhdessä/eronneet, vanhempien tavat, tulonhankinta, henkinen pääoma ja kehitys, paheet, laiminlyönnit, henkilön aviollinen asema, oma perhe.
5. Uskonto.
6. Etninen tausta, kansalaisuus.
7. Asema yhteisössä: johtaja ystävien keskuudessa, kerhot, urheilulajit.
8. Poliittinen toiminta ja mielenkiinnon kohteet.
9. Huvit ja harrastukset. (Leino 2003, 32.)

Romaanihenkilön synnyttäminen psykologisesti:

1. Seksielämä ja moraalit.
2. Henkilökohtaiset tavoitteet ja kunnianhimo.
3. Turhautuminen ja pettymykset.
4. Luonne, äkkipikainen, rauhallinen, pessimisti, optimisti.
5. Suhtautuminen elämään, alistunut, uhmakas.
6. Kompleksit: pakkomielleet, estot, taikausko, fobiat
7. Ulos/sisäänpäin kääntynyt, ristiriitainen persoona.
8. Kyvyt, kielet, lahjakkuus.
9. Ominaisuudet, mielikuviutus, tuomitsevuus, mieltymykset, tasapainoisuus.
10. Älykkyys. (Leino 2003, 33.)

Luovan kirjoittamisen oppilaan on opittava, että todellinen fiktiohenkilö vie itse tarinaa eteenpäin, tavoitteena on, että jossakin vaiheessa henkilöt elävät lähestulkoon omaa itsenäistä elämää, ja kirjoittaja voisi jopa tuntea kirjoittamansa henkilön jos tämä tulisi vastaan. (Leino 2003, 32 .) Tämän harjoituksen tekeminen on luovan kirjoittamisen

opettajalle haastava, luovan kirjoittamisen oppilaiden on ymmärrettävä, että he toimivat ”kättilöinä” kokonaisille henkilöille, joilla on kaikki oikean henkilön piirteet, olematta kuitenkaan oikea henkilö. Miten tätä kuvittelun kykyä voi opettaa, vai onko se myötäsyttyistä joillekin, lahjakkaille kuvittelijoille ja valehtelijoille, mitä luova kirjoittaminen vaatii. Harjoituksen avulla tehdään mestareita, mutta tehdäänkö näiden harjoitusten avulla uusia kustannettuja kirjailijoita.

3.2 Erilaiset repliikit

Tutkimuskysymyksiin vastanneet luovan kirjoittamisen opiskelijat ovat eniten korostaneet luovan kirjoittamisen harjoitusten hyödyllisyyttä oman kirjoittamisen kannalta. Harjoitukset auttavat kirjoittamaan omaa tekstiä eteenpäin eri tavalla kuin ennen.

Olen oppinut keskeisiä asioita hyvästä tavasta kirjoittaa. (Esim. myönteiset lauseet, tuoreet metaforat, rytmi, olla-verbin välttäminen jne.) Olen oppinut pitämään rimaa tarpeeksi matalalla, mikä on mahdollistanut kokonaisen kirjan kirjoittamisen kun ei arvostele ja editoi samalla, kun kirjoittaa. Olen oppinut juonen rakenteesta, erilaisista käänteistä. Olen oppinut niin paljon, ettei tämä tila riitä...

Sellainen (harjoitus oli hyödyllinen), jossa täytyi mekaanisesti rakentaa tekstiä: kuvaus, dialogi, kuvaus, sisäinen monologi, lopetus yllätykseen. Tällainen harjoitus tuntui ensin vastenmieliseltä + matemaattiselta mutta opetti paljon! Se havainnollisti tekstin rytmiä ja rakennetta.

Palautteesta omista teksteistä oppii eniten eritellystä perustellusta palautteesta : mikä oli hyvää + miksi, mikä oli huonoa + miksi. (Nainen 8.)

Erilaiset repliikit harjoituksessa kuvitellaan onnettomuustilanne, jossa auto on törmännyt moottoripyörään. Sen kuljettaja, nuori kaveri, on kuljetettu jo sairaalaan, samoin autoa ajanut keski-ikäinen nainen. Poliisi kyselee tapahtuman kulkua. Alla on lueteltu silminnäkijät. Heistä valitaan mieleinen ja kirjoitetaan repliikki, jossa valittu henkilö kuvaa, miten on tapauksen nähnyt. Otetaan huomioon valitun henkilön ikä, ammatti ja asuinpaikka, sillä nuori näkee eri tavalla kuin vanha, koulutusta saanut käyttää erilaista sanastoa kuin kouluja käymätön, kaupunkilainen puhuu toisin kuin maalla asuva. Kannattaa muistaa, että ihmisillä on kummallisia

asenteita ja että he hyvin mielellään tuovat itseään ja yhteiskunnallista asemaansa esille. Voidaan käyttää karrikointia.

Erilaiset repliikit harjoituksen henkilöt:

- Matematiikan vanhempi lehtori Aksel Yhtälö, 55 v, Rovaniemi
- Martta-yhdistyksen rahastonhoitaja Lyydia Killinki, 62 v, Puruvesi
- Koululainen Anu Aherrus, 14 v, Pori
- Puoluesihteeri Paavo Pamppu, 49 v, Joensuu
- Raittiuslautakunnan puheenjohtaja Inkeri Viinanen, 58 v, Iloimantsi
- Punknuori Riku Räävälä, 16 v, Vantaa
- Eläkeläinen Eurofsyne Reumanen, 81 v, Eurajoki
- Esikoululainen Jussi Tumpppi, 6 v, Nokia
- Pienviljelijä Ryynäri Turpeinen, 52 v, Perniö
- Kampaamoharjoittelija Katri Kutri, 19 v, Toijala
- Rappioalkoholisti Kalle Kulaus, n. 50 v, ei vak. koti paikkaa
- Kapteeni Yrjö Kotkanen, 34 v, Pirkkalan lennosto
- Koulupsykologi Oili Ongelmainen, 32 v, Espoo
- Omakustannerunoilija Vieno Aamurusko (mies), 23 v, Suomi
- Jääkiekkoilija Lasse Lätkä, 22 v, Tampere (Tappara). (Martinheimo 2007.)

Erilaiset repliikit harjoituksen päämääränä on harjoitella repliikkien kirjoittamista. Luovan kirjoittamisen opettaja tarkkailee valittujen henkilöiden uskollisuutta rooliluonteelleen ja repliikkien tiiviyyttä. Tehtävää purettaessa muut luovan kirjoittamisen oppilaat voivat yrittää arvata, että kuka ko. henkilöistä on kyseessä. Opiskelijoiden kannattaa tehdä repliikkejä useammalle kuin yhdelle henkilölle. (Martinheimo 2007.)

Erilaiset repliikit harjoitus tukee edellä mainittua romaanihenkilöiden rakentamisharjoitusta. Luovan kirjoittamisen opiskelija kirjoittaa repliikit kun hän tietää kuka ja minkä näköinen kirjoitettava henkilö on, miten hän puhuu,

mitkä ovat puheen maneerit, käden liikkeet puhuessa, ärsyttävät tai hauskat toistot, esimerkiksi ”niinku”, ”tota”, ”tua noin”, jne. Tämän harjoittelun avulla luovan kirjoittamisen opiskelija voi löytää ”todellisen” romaanihenkilön, joka kertoo kirjoittajella tarinan, josta kirjoittaa vaikka kokonaisen romaanikäsikirjoituksen tai runon.

3.3 Ekspositio eli alku aina hankalaa

Luovan kirjoittamisen opettaja on kerännyt kollaasin mahdollisimman erilaisista aloituksista eli ekspositioista luovan kirjoittamisen oppilailleen. Ekspositioita tutkitaan yhdessä ja havaitaan, kuinka monilla eri tavoilla voidaan luovan kirjoittamisen käsikirjoitus aloittaa. Luovan kirjoittamisen oppilaat tekevät itse omia aloituksia, sekä jatkavat tekstiä valmiista aloituksista. Luovan kirjoittamisen opettaja ei vielä tässä vaiheessa kerro, mistä teoksista eri ekspositiot ovat peräisin. (Martinheimo & Tuominen 2007.)

Ekspositioharjoituksen päämääränä on ymmärtää käsikirjoituksen aloituksen tärkeys. Aloituksen on saatava mahdollinen lukija heti otteeseensa ja pidettävä siinä käsikirjoituksen loppuun asti. Tätä harjoitusta voidaan käyttää myös luovan kirjoittamisen tyyliharjoituksena.

Ekspositioharjoitus tukee näkemystä jokaisen käsikirjoituksen aloituksen tärkeydestä niin mahdolliselle lukijalle kuin kustannustoimittajallekin. Aloitusta ei voi kirjoittaa liian monta kertaa uudestaan paremmaksi. Näistä harjoitustehtävien aloituksista joku voi oikeasti toimia uuden käsikirjoituksen ekspositiiona ja siinä mielessä tämä harjoitus ei mene koskaan hukkaan jos päämääränä on tulla kustannetuksi kirjailijaksi. Ja aina voi kokeilla luovan kirjoittamisen opettajien käyttämää vanhaa kikkaa eli aloittaa käsikirjoituksen ensimmäisen sivun puolivälistä, yleensä siinä on jo päässyt kirjoittamisen vauhtiin, ja kun aloittaa keskeltä niin lukijan päässä varmasti syttyy odotus-

palkinto-yllätys-lamppu, joka pakottaa koukun lailla lukemaan eteenpäin mitä seuraavaksi tapahtuu. Ja näin syntyy myös ”aukkoisempaa” tekstiä.

3.4 Kaavanovelli, kaavaromaani, kaavaruno ja leipomaan

Kaavanovelliharjoituksen avulla kirjoitetaan lyhyt novelli noudattamalla esitettyä novellikaavaa. Konfliktina on päähenkilön odotus ja sen ratkeaminen. Harjoituksessa käytetään hän- kertojaa eli luovan kirjoittamisen opiskelija kirjoittaa ensin ajatuksen, sen jälkeen kuvaus (näköhavainto), sitten odotus tulevasta ja ensimmäinen repliikki. Seuraavaksi kirjoitetaan liikkeen kuvaus eli predikaattiverbi, takauma, seuraavaksi maiseman kuvaus ja muisto, uni, kuulohavainto ja sitten paluu nykyhetkeen, dialogi, sitten kirjoitetaan ensimmäinen huoli tulevasta (ajatuksenvirtaa) ja tunne, perille saapuminen, odotus ratkeaa, ensimmäinen hajuaistimus ja lopuksi lopeta ajatukseen. (Parkkinen 2007.)

Kaavanovelliharjoituksessa Jukka Parkkinen on purkanut novellin kaavaksi, jota noudattamalla luovan kirjoittamisen opiskelija voi kirjoittaa uuden novellin eli tämän luovan kirjoittamisen harjoituksen päämääränä on oppia käyttämään erilaisia kertomisen muotoja, sekä tehdä tekstistä tiivis ja selkeä kokonaisuus.

Proosan kaavanovellin kirjoittaminen ja saatu palaute oli opettavaisia. (Nainen 1).

Kaavanovelliharjoituksen avulla luovan kirjoittamisen opiskelija oppii perinteisen novellin rakenteen, jossa on odotus ja sen täytyminen eli ongelma ja sen ratkeaminen, joka on myös pitkän proosan käsikirjoittamisen kaava, joka on todettu toimivaksi.

Kaavanovelliharjoitus on mielenkiintoinen ja sitä voi soveltaa niin romaanin kuin runonkin kirjoittamiseen. Luovan kirjoittamisen opiskelijan on hyvä

analysoida oman suosikkiromaanin kaava ja kirjoittaa se kaavana oma romaani, ilman plagiointia Tämä harjoitus voi helpottaa suuresti luovaa kirjoittamista ja olisi mielenkiintoista nähdä huomaako kukaan yhtäläisyyksiä vaikka Dostojevskiin jos käyttäisin *Vanhan ruhtinaan rakkautta* (ilmestynyt alunperin, 1895) oman romaanini taustalla? Olen luovan kirjoittamisen opettajana käyttänyt ”runokaavaa” opetuksessani laskemalla säkeistöt ja jopa kirjaimet säkeistössä ja pyytänyt luovan kirjoittamisen opiskelijoita tekemään sen mukaan oman itsenäisen runon. Tai olen hajottanut runoilija Sylvia Plathin käyttämiä sanoja sattumanvaraisesti järjestyksiin ja pyytänyt oppilaita tekemään sanojen mukaan oman runon käyttäen vain annettuja sanoja ja niiden muotoja, tämä ”sanapokeriharjoitus” on erityisesti nuorten luovan kirjoittamisen opiskelijoiden suosikki (Plath 89, 23). Kaavakirjoitusharjoitus tuo näkyviin heti miten Plath ei käytä samoja sanoja pitkässäkään runossa ja miten hiottuja ja täynnä ”omaa ääntä” Plathin kielikuvat ovat. Tästä kirjoittaja oppii näkemään toisin, mikä mielestäni on luovan kirjoittamisen opettamisessa tärkeintä. Ja kuten tulemme näkemään nämä luovan kirjoittamisen harjoitukset ovat universaaleja ja kaikkien luovaa kirjoittamista opettavien käyttämiä.

Kaavakirjoitusharjoituksen lopuksi olen lukenut mallirunon ja luovan kirjoittamisen opiskelijat voivat havaita miten erilaisia runoja syntyy vaikka käyttää ”runokaavaa” taustalla. Ja miten helppoa luova kirjoittaminen on kun se on näin tarkasti lokeroitu. Ehkäpä tätä ”kaavaideaa” voisi käyttää kokonaisen romaaniin kirjoittamiseen, ja monet ovat varmasti käyttäneetkin. Eli löydä romaanin kirjoittamisen kaava suosikkiromaanistasi ja kirjoita sen mukaan. Se on mahdollista ja helpottaa kirjoittamista, ja ennen kaikkea se pitää yllä kurinalaisuutta, varsinkin jos päättää kirjoittaa sivun päivässä. Parhaassa kolme tai neljäkymmentä kuten kirjailija Antti Tuuri (Tuuri 1994, 138). Kaavan mukaan kirjoittaminen saa assosiaatiot tehokkaammin liikkeelle kuin pelkät tyhjät paperit.

3.5 Parodinen dialogi

Saippuasarjojen pohjalta on hyvä kokeilla parodista dialogia. Voidaan katsoa yhdessä nauhoitettu (tai jokainen katsoo kotona erikseen) pätkä vaikkapa *Kauniiden ja rohkeiden* keskustelua. Jos dvd on käytettävissä, voisi olla hyvä kirjoittaa joitakin vuorosanoja ylös sellaisenaan. Tai ryhmän kielitaidosta riippuen yrittää vaikkapa kääntää spontaanisti keskustelua englannista suomeen. Tämän jälkeen jokainen kirjoittaa pienen dialogikatkelman, jossa parodioidaan alkuperäistä dialogia. (Hakalahti 2007.)

Parodinen dialogi harjoituksen päämääränä on saada luovan kirjoittajan opiskelija kehittämään tyyliänsä. Parodian kirjoittaminen on yleensä myös hauskaa ja parodinen dialogi harjoitus sopii erityisen hyvin proosan harjoitukseksi. (Hakalahti 2007.) Tämä malliesimerkki tukee edellisiä eli matkimalla ihminen oppii puhumaan miksei siis kirjoittamaan luovasti ja oman äänen löytäen? Uskon, että se on mahdollista niin kuin uskoo kaikki näiden edellä mainittujen harjoitusten tekijätkin. Ja mitä menettää jos kokeilee?

4 *Pikkusormi vai koko käsi*

Tutkijana en voinut sanoutua irti omista arvolähtökohdistani, sillä arvothan muovaavat sitä, miten pyrimme ymmärtämään tutkimiamme ilmiöitä.

Objektiivisuuttakaan ei ole mahdollista saavuttaa perinteisessä mielessä, sillä tutkija ja se, mitä tiedetään, kietoutuvat saumattomasti toisiinsa. Voimme saada tulokseksi vain ehdollisia selityksiä johonkin aikaan ja paikkaan rajoittuen. Yleisesti todetaan, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa on pyrkimyksenä pikemmin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia (totuus)väittämiä. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2010, 161.)

Kohdejoukkoni valitsin tarkoituksenmukaisesti luovan kirjoittamisen opiskelijoista.

Käsittelin joka tapausta ainutlaatuisena ja tulkitsin aineistoa sen mukaisesti.

Tutkimussuunnitelmani muotoutui tutkimuksen edetessä ja se muuttui olosuhteiden ja tutkimuskysymysten mukaan kohti kiinnostavinta kysymystä – voiko luovaa kirjoittamista opettaa niin, että syntyy parempia kirjoittajia ja jopa kustannettuja kirjailijoita. Kustannetuksi kirjailijaksi kypsyminen vaatii niin paljon, että sen opettamisen koen mahdottomaksi, se on opiskelijasta itsestä kiinni – antaako luovalle kirjoittamiselle pikkusormen vai koko käden.

Lähteet

Dostojevski, F. 1895. Vanhan ruhtinaan rakkaus. Helsinki: WSOY.

Haavikko, R. (toim.) 1980 Miten kirjani ovat syntyneet 2. Porvoo: WSOY.

Haavikko, R. (toim.) 1991. Miten kirjani ovat syntyneet 3. Juva: WSOY.

Haavikko, R. (toim.) 2000. Miten kirjani ovat syntyneet 4. Juva: WSOY.

Hakalahti, N. 2007. Sokkodialogiharjoitus. Saatavilla:
<http://www.sanatampere.net/sanataideharjoituksia.htm>. (Luettu 2007).

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita.
Hämeenlinna: Karisto.

Jalonen, O. 2006. Hitaasti kudotut nopeat hetket. Kirjoittamisen assosiaatiosta 1900-luvun suomalaisessa proosassa. Keuruu: Otava.

Kaipainen, A. 2007. Tiivis dialogi. Saatavilla:
<http://www.sanatampere.net/sanataideharjoituksia.htm>. (Luettu 2007).

Kivi, A. 1870. Seitsemän veljestä. Helsinki: WSOY.

Leino, T. 2003. Sanoista eläviä kuvia. Keuruu: Otava.

Nuorten sanataide. 2010. Porin kaupungin työväenopisto. Kyselypäivämäärä 3.3.2010.

- Martinheimo, A. 2007. Erilaiset repliikit. Saatavilla:
<http://www.sanatampere.net/sanataideharjoituksia.htm>. (Luettu 2007).
- Martinheimo, A & Tuominen, T. 2007. Ekspositio. Saatavilla:
<http://www.sanatampere.net/sanataideharjoituksia.htm>. (Luettu 2007).
- Parkkinen, J. 2007. Kaavanovelli. Saatavilla:
<http://www.sanatampere.net/sanataideharjoituksia.htm>. (Luettu 2007).
- Plath, S. 1989. Sanantuoja. Helsinki: WSOY.
- Ravi, R. 2007. Palkinto käsityötaiteelle. Satakunnan Kansa 8.12 2007.
- Tuuri, A. 2004. Kuinka kirjoitan romaanin. Pieksämäki: Art House.
- Tuominen, T. 2007. Metafiktio. Saatavilla:
<http://www.sanatampere.net/sanataideharjoituksia.htm>. (Luettu 2007).

Liitteet

Liite 1: Marikki Piirtola-Kahilan Luovan kirjoittamisen kyselytutkimus

Tutkimushankkeen kysymykset:

1. Miten luovan kirjoittamisen opetus on vaikuttanut omaan kirjoittamiseesi, luovuuteesi ja ajatteluusi?
2. Mitkä luovan kirjoittamisen harjoitukset ovat vieneet omaa kirjoittamistasi eniten eteenpäin ja miksi?
3. Mistä harjoitteista sinulle ei ole ollut hyötyä ja miksi?
4. Millaisia luovan kirjoittamisen harjoituksia haluaisit tehdä?

Litteroidut vastaukset

Luovan kirjoittamisen perusopinnot, oppilaita yhteensä 19, vastauksia tunnilla 8, sähköpostitse 3, iältään 18-65v.

1. Nainen 1
2. Parin vuosikymmenen luovuuttomuuden (???) jälkeen taas stimuloitunut ajattelemaan muutenkin kuin loogisesti. Vielä on ”käsijarru päällä”, mutta yritystä on. Kirjoittamista oppii ajattelemaan muutenkin kuin pelkästään sisällön kannalta. Rohkeutta (ja luovuutta) vielä puuttuu.
3. Proosan kaavanovellin kirjoittaminen ja saatu palaute oli opettavaisia. Draamakurssi on kokonaan uusia maailma, kuin leikkiä.
4. Luennot aavistuksen tylsiä ilman konkreettisia esimerkkejä ja harjoituksia.
5. Mitä vain, kunhan rohkaistuu.
 1. kaikesta on ollut hyötyä.
 2. Vaikka, että yhdestä sanasta saa aiheen kertomukseen tai runoon, ja aikaa, vaikka 15min. Ja sen on oltava niin valmis kuin siinä ajassa pystyy. Sitten vain hioa hetken ja lopuksi luetaan kaikille ääneen.

2. Nainen 2

1. Opetus on vaikuttanut siihen, että aihe voi löytyä mistä tahansa. Olen saanut uusia työkaluja siihen, miten aloittaa kirjoittaminen, miten rakentaa kirjoittaminen teknisesti.
 2. Harjoitukset, joissa kynä vain pidetään liikkeessä, eikä kontrolloida koko ajan työn jälkeä, se on auttanut huomaamaan miten helppo onkin aloittaa. Kaikkea voi aina korjata jälkeenpäin.
 3. Minusta olla *havahduttava* tai ihmeellinen vaan hyvinkin arkinen, joka koskettaa monia. Entistä enemmän laitan ylös oivalluksia, toisten sanomisia, kirjoittamia ideoita. Näistä saa paljon jutun aihetta.
 4. Henkilöanalyysit ja konkreettinen idean kirjaaminen.
 5. Lyhyiden dialogien lukeminen ja kuuntelu. En aivan hahmottanut kokonaisuutta.
 6. Erilaisten elokuvien ja näytelmien (hyvien ja erilaisten) pienien edustavien pätkien katselu ja niiden analysointi. Miten draama näissä on rakennettu?
Käänteet?

3. Nainen 3

1. Poistanut ennakoasenteita, lisännyt rohkeutta ilmaisuun, tarkastelemaan arkielämää uudesta vinkkelistä, vapauttanut kaavamaisista ja urautunutta ajattelua ja ilmaisua, oppinut kuuntelemaan ihmisiä ”herkällä korvalla”, tekemään muistiinpanoja, lähes päiväkirjanomaisesti, palauttanut uskoa ilmaisuvoimaan, kykyyn kirjoittaa ymmärrettävästi.
2. Runojen kautta mielikuvitusmaailma avautui hykerryttävän hienosti. Kokemuksesta oli iloa proosan ja draaman kirjoittamisessa. Toinen merkittävä kohokohta kotitehtävät ja niiden arviointi.
3. Kaikki olivat antoisia, tosin minua kiehtoivat eniten (luovuuteen) mielikuvitusmaailmaan sukeltavat kurssijaksot.
4. Nykyisellään ok. Tosin kotitehtävät tulisi olla keskeisiä. Kirjoituskynnys on monelle korkea ja tehtävien kautta pakottamalla kirjoittamaan saadaan näkyvää tulosta ja opitaan ymmärtämään miten antoisaa luova prosessi on!

4. Mies 1

1. Analyysikyky parantunut.
2. Kaavanovelli.
3. ?
4. Tuntiharjoitukset, tuntianalyysit.

5.Nainen 5

1. Se on ollut innoittajana, antanut myös tarvitsemaani teoriatietoa kirjoittamisen tekniikasta ym. Esim. novellin ja näytelmän kirjoittaminen on ollut ihan uusi asia. Kirjoittamisen kurssit ovat vaikuttaneet myös lukemiseeni, luen enemmän lyhjäproosaa ja kaunokirjallisuutta. Katselen kirjoja eri tavalla, esim. kirjoitusteknisiä asioita ym.
2. Sanataidetyyppiset harjoitukset ovat antaneet eniten sekä ns. lopputyöt kuten novelli ja näytelmä. Myös Teerialhon luennot kirj.teknisistä ovat avanneet paljon: lyriikan luentosarjassa jaettiin paljon ja kirjoitettiin monipuolisesti. Se oli toinen toiseltaan oppimista ja jakaminen oli upea kokemus. Eeva Lehtovuoren kirjallisuusterapiaan liittyvät harjoitukset sekä Miia Talvion lyriikan sanataide- ja runoharjoitukset. Myös näytelmän kirjoittaminen avasi ihan uuden maailman.
3. Sanataideharjoituksia, tajunnanvirtakirjoituksia, ”kynäveryttelyitä”. Proosan ja draaman kirjoittaminen olleet sikäläkin hieno kokemus, kun ne ovat olleet itselle vieraimpia kirjoittamisen alueita. On ollut opettavaista joutua kirjoittamaan tavalla, jotka ovat itselle vieraita. On saanut tavallaan hakea omia kirjoittajan rajoja.
4. –

6.Nainen 6

1. Luovan kirjoittamisen opiskelu on antanut minulle paljon eväitä omaan kirjoittamiseeni. Se on madaltanut kirjoittamisen kynnystäni. Olen saanut myös konkreettisia työkaluja esimerkiksi siihen, miten päähenkilö ja miljöö luodaan. Myös erilaiset luettelomaiset ohjeet sopivat minulle. Ne eivät sido luovuuttani, vaan auttavat minua pääsemään alkuun.
2. Minua auttaa se, kun saan aika jäsenneilyn tehtävän. En ole kirjoittajana kovin kurinalainen, joten tarvitsen jotain, joka laittaa minut kuriin. Myös henkilöhahmojen kehittäminen on vienyt kirjoittamistani eteenpäin. Ei kiinnostavan hahmon tekeminen olekaan niin vaikeaa. Myös sanaperheiden keksiminen auttaa minua.
3. Minusta kaikesta harjoittelusta on hyötyä, vaikka joku juttu ei niin omalta tuntuisikaan.
4. Minulle sopivat sellaiset harjoitteet, joista voi suoraan alkaa muokata esimerkiksi novellia.

7.Nainen 7

1. Luovan kirjoittamisen opetus on helpottanut kirjoittamisen aloittamista, madaltanut kynnystä aloittaa kirjoittaminen. Myös eri tyyllilajit proosa, lyriikka, draama ovat tulleet tutummiksi. Nyt eri tyylien tunnistaminen eri teksteistä, näytelmistä ja elokuvista on helpompaa.
2. Tehtävät joita joutuu itse tekemään ja pohtimaan eli erilaiset kirjoitusharjoitukset. Tunnilla tehtävät nopeat harjoitukset ovat helpottaneet ja luoneet uskoa itseän, että tekstiä syntyy, kunhan vain kynä pysyy liikkeessä. Lyriikka kurssilla teimme paljon tällaisia lyhyitä ja nopeita kirjoitusharjoituksia, pidin niistä.
3. Luentotyyppinen kirjoituksen rakenteen läpikäynti. Liian teoreettinen tapa analysoida eri tekstien osia/rakenteita.
4. Erilaisia nopeita kirjoitusharjoituksia, jotka käydään yhdessä läpi tunnilla, on hauskaa kuulla, miten erilaisia tekstejä syntyy samasta tehtävästä.

Nuorten sanataide, oppilaita yhteensä 11, iältään 15-18v. Vastauksia yhteensä 8, tyttöjä 6 ja poikia 2.

8.Poika 1

1. Ei oikein mitenkään, olen kyllä saanut kommentteja.
2. En osaa sanoa
3. En osaa sanoa.
4. Pidän mustalaisesta päiväkirjasta.

9.Tyttö 1

1. Kirjoittamaan vapaasti ”juonetonta” tekstiä.
2. Sanapokerit, koska ne ovat opettaneet olemaan kekseliäs lauseiden muodostamisessa ja käyttämään outojakin sanoja.
3. Ne, missä tekstistä otetaan mallia.
4. Sanapokerit ja tarinat jossa jokainen kirjoittaa lauseen ja näkee edellisen.

10.Tyttö 2

1. Kirjoitan enemmän, pätkii jopa tunteja varten.
2. Sanapokeri varmaan. Oppii tekemään muiden sanojen avulla omia tekstejä.
3. –

4. Kaikki on kivaa, sanapokeri on kivointa.

11. Tyttö 3

1. Parempaa tekstiä, suurempi sanavarasto.
2. –
3. Jos jotain tarvii mainita, niin ehkä runot, niitä kun en nyt oikein kirjoita.
4. Ei nyt ole oikein mitään, kaikki menee, mieluiten vapaata.

12. Tyttö 4

1. Idea tulee nopeampaa, kirjoittaminen ei hirveästi katkeile.
2. Ehkä sanapokeri, koska siitä saa ainakin paljon materiaalia.
3. Runojen kirjoittelu, koska en osaa kirjoittaa runoja.
4. Antaa henkilökuvauks ja hänelle sitten tarina. Kuva henkilöstä jonkinlaisessa tilanteessa ja sitten jatkaa siitä sitten tarinaa.

13. Tyttö 5

1. Kirjoittaminen on rutinoitunut. Olen saanut uusia ideoita ja ajatuksia erilaisista kirjoitustekniikoista.
2. Mileikuvitusta stimuloivat tehtävät, joissa ei vaadita tarkkaa muotoa.
3. Liian tiukasti rajatut tehtävät.
4. Erilaisia kirjoitustekniikoita harjoittavia.

14. Tyttö 6

1. Olen varmempi itsestäni, enää en epäile itseäni niin paljon. Saan kirjoitusideoita helpommin, usein vain puhuessa kaverille.
2. Sanapokeri, käyttää sanoja, joite ei olisi muuten tullut koskaan mieleen eikä saa kirjoittaa siitä mitä halusi.
3. –
4. Tekstejä toisista teksteistä ja kuvista.

15. Poika 2

1. Ei oikein mitenkään.
2. En muista.
3. En muita.
4. Haluaisin haukkua ihmisiä pystyyn ja kirjoittaa mielipidekirjoituksia.

Pitkän proosan ryhmä, oppilaita yhteensä 10, iältään 17-71.

16.Nainen 8

1. Olen oppinut keskeisiä asioita hyvästä tavasta kirjoittaa. (Esim. myönteiset lauseet, tuoreet metaforat, rytmi, olla-verbin välttäminen jne.) Olen oppinut pitämään rimaa tarpeeksi matalalla, mikä on mahdollistanut kokonaisen kirjan kirjoittamisen kun ei arvostele ja editoi samalla, kun kirjoittaa. Olen oppinut juonen rakenteesta, erilaisista käänteistä. Olen oppinut niin paljon, ettei tämä tila riitä...
2. Sellainen, jossa täytyi mekaanisesti rakentaa tekstiä: kuvaus, dialogi, kuvaus, sisäinen monologi, lopetus yllätykseen. Tällainen harjoitus tuntui ensin vastenmieliseltä + matemaattiselta mutta opetti paljon! Se havainnollisti tekstin rytmiä ja rakennetta. Palautteesta omista teksteistä oppii eniten erittelystä perustellusta palautteesta : mikä oli hyvää + miksi, mikä oli huonoa + miksi.
3. Kirjoitimme kollektiivisesti kuunnelmaa. Siitä ei ollut juurikaan hyötyä, että olisin siitä jotain oppinut mutta se oli erinomaisen HAUSKAA!
4. Henkilöiden ideointi kollektiivisesti/ryhmätyönä voisi toimia: keskusteltaisiin toinen toistemme teksteistä. Runoja on kiva kirjoittaa lyhyen kurssi-illan aikana. Kollektiivinen ideointi voisi olla kivaa. Omien tekstien läpikäynti on aina hyödyllistä.

17.Nainen 9

1. Innostunut viemään kirjoitusharrastusta pidemmälle, luonnostelen kirjaa parhaillaan.
Pitkään jatkunut harrastus ”kulminoituu” ja realisoituu – kirja. Kirjoittamiseni on osa jokaista päivää.
2. Omien tekstien lukeminen ääneen kirjoituspiirissä on hyvä innoittaja ja palaute on ollut kannustavaa. Hyviä ohjeita opettajalta, henkilökuvien luonnosteluun, dialogin kirjoittamiseen, ”koukuttamiseen”.
3. Koukutusarjoitteista, kirjoittamiseen jännitettä, tekstin ”ruotiminen”- ohjeistus, ettei rakastu omaan tekstiinsä.
4. Kirjoittaa-lukea-saada palautetta...ääneen. Koukutus-harjoitteita lisää.

18.Mies 3

1. Ajattelen kirjoittamista paljon systemaattisemmin kuin ennen.
2. Kirjoittaminen yleensä on auttanut, koska monesti ei tekstiä meinaa syntyä.

3. Ei tule mitään mieleen.
4. Periaatteessa kaikkia mahdollisia harjoitteita.

19.Mies 4

1. Olen n.15 vuotta sitten käynyt tekniikan alan luovuuden CD-koulutuksen ja luovuuskouluttajakoulutuksen. Luovuuden osalta eli siten myös vanhan virkistämistä. Kirjoittamisen osalta opetus antoi systematiikkaa ja ohjeita tyylikysymyksistä, osoitti että kyseessä on prosessi, jossa ajatusta kehitellään lähtökohdasta haluttuun suuntaan erilaisilla vaiheilla.
2. Kaikki harjoitukset vievät eteenpäin sillä ne pakottavat kirjoittamaan heti ja ilman ennakoivaa harkintaa. Tyhjän paperin taika pakottaa keksimään jotakin ja nopeasti. Samalla tulee myös kotona kirjoitelleeksi erilaisista aiheista. Kysehän on ennen muuta aloittamisesta kun pääsee alkuun, löytyy jatko helposti. Eri tyyppisten tekstien laatiminen on kehittävää koska siinä joutuu lähestymään aihetta erilaisilla tavoilla.
3. Mielestäni kaikesta suorasanaisestä proosasta on hyötyä juuri edellä sanomistani syistä. Eri tyyppiset aiheet todella vaativat erilaisia lähestymistapoja.
4. Ehkä hieman detaljoidumpaa tehtävien antoa, joka ohjaisi eri tyyppiisiin kirjoituksiin.

20. Nainen 10

1. Olen vapautunut kirjoittajana. En olisi aiemmin uskaltanut lukea omaa tekstiäni ääneen muiden kuullen. Nyt se ei ole enää juttu eikä mikään. Työskentely on ollut hyvin terapeutista.
2. Sellaiset harjoitukset, joissa on pystynyt tuomaan jonkun syvän tunteen esiin esim.kirjoitus, joka koski äitini sairastumista.
3. Joskus en ole saanut paljoakaan irti joistakin harjoituksista, niitä on todella vähän. Yleensä olen aina löytänyt kirjoittamiseen jonkin tunteen.
4. Sellaisia, joissa voisi eläytyä toisen ihmisen tunteeseen. Hyvä harjoitus (ja mieleenpainuva) oli sellainen, kun eläidyin henk.koht.palstan ilmoituksen lähettäneisiin ihmisiin heidän ilmoitustensa pohjalta.

21.Mies 5

1. Olen löytänyt kurssin avulla inspiraatioita omiin kiinnostuksen kohteisiin. Sekä olen löytänyt itsestäni piileviä kirjoittajan kykyjä. Uskon, että edellä mainitut seikat rohkaisivat minua alkamaan kirjoittamaan kokonaisia

tarinakokonaisuuksia. Olen myös huomannut ettei kirjoittaminen olekaan liian vaikeaa ja haastavaa.

2. Viittaan edelliseen, että kirjoituskurssin antamat inspiraatiot ovat vieneet minua eteenpäin. Itsenäinen kirjoittaminen on myös vaikuttanut asiaan.
3. Jos en olisi tullut kirjoittajakurssille olisi minun toimittaja/kirjoittajan ammattihaaveet vielä lähtöpisteessä, joten en keksi yhtään asiaa, jotka eivät olisi hyödyttäneet minua.
4. Pitäisi olla jokin yhteinen projekti johon kaikki osallistuisivat tai tekisivät ja sitten tekstit yhdistettäisiin ja lopulta teksteistä syntyisi tarina. Tosin alussa kannattaa kysyä, haluaako kaikki että heidän tarinansa luetaan. Siitä voisi saada aikaan vaikka näytelmän. Voisi olla myös jotain aivoriihikertoja, jolloin pohdittaisiin yhteiskunnallisia asioita tai lähdettäisiin kirjoittamaan joitan, jonkun ehdottaman idean pohjalta.

SÄHKÖPOSTIVASTAUKSET

Pitkän proosan opiskelija.

22.Mies 6

Yritän vastata paperisi kysymyksiin.

No 1. Opetus vaikutti kirjoittamiseen niin, että opin ymmärtämään mikä tekstissä on turhaa, ja jonka voi jättää pois. Luovuuteen vaikutti eniten se, että opin ottamaan tekstiin mukaan värit, äänet ja hajut.

2. Lyhyiden novellien kirjoittaminen on opettanut sen mikä tarinassa on olennaista. Siksi, että oppittava kirjoittamaan tarinan, kuin lukija sen haluaa lukea. Eli on opittava kirjoittamaan lukijalle.

3. Oppitunnit omaelämäkerta-kirjoittamisesta eivät juurtikaan antaneet mitään.

4. Aikamuoto harjoituksia, niitä haluaisin paremmin taitaa. Samoin on näkökulmien kanssa, jos myös dialogien ja kertojan ajatusten joustava irrottaminen muusta tekstistä on aina vaikeaa, siihen tarvittaisiin lisää oppia, jos myös oikeinkirjoitukseen.

Tässä nämä oli. Toivottavasti vastaukset ovat edes sinnepäin kuin mitä kysyt?

Marikki, sellainen toivomus. Kirjasto kutsuu muutaman kerran vuodessa joitakin kirjailijoita keskustelutilaisuuksiin auditorioonsa. Viimeksi oli Håkämies ja Meriläinen. Kirjaston hoitaja kertoi siinä viime tilaisuudessa, että kirjastossa on korin minne voi jättää toivomuksensa heistä keitä he kutsuvat. Minä haluaisin olla yksi sellainen kutsuttava. Voitko kertoa tästä kurssilaisillesi, jos he vaikka kävisivät vaaliurnilla.

Nähdään 14.04. Terveisin H

Luovan kirjoittamisen perusopinnot, sähköpostivastaukset, 3kpl.

23.Nainen 11

OPPIMISEN KOKEMUS LUOVASSA KIRJOITTAMISESSA

Päätin kirjoittaa historiallisen romaanin. Kypsyttelin kirjan juonta vuosia. Yleistä historiaa opiskelleena uskoin kyseisen genren olevan minua varten. Isoäitini tarinasta tulisi myyntimenestys ja minusta kirjailija. Irtauduttuani leipätyöstäni voisin aloittaa.

Haaveeni luovan kirjoittamisen opinnoista kansanopistossa jäivät. Yrittäjänä ja perheellisenä en uskaltanut toteuttaa sapattivuottani. Aikaa kului, kirjoittamisen haluni voimistui ja varmistui. Uskoin opiskelun kautta tavoittavani päämääräni.

Luovan kirjoittamisen opinnot Porissa, kotinurkillani, ovat minua varten. Koen olevani samanhenkisten joukossa. Ryhmään kuulumisen tunne on kasvattanut intoani. Lujaa motivaationi kirjoittamisen oppimiseen ei ole vertaansa vailla, meitä on monta. Annamme ja saamme uskoa toisiltamme.

Olen nauttinut voidessani yllättää itseni ja läheiseni. Olen kirjoittanut hauskoja tarinoita, käyttänyt kieltä, jota emme osanneet odottaa. Kauhuni on saanut sukulaiseni vedet silmille, ivani miehen hämilleen. Kirjoittaessani en ole kaivannut historiallisia totuuksia, en tutkimustyötä. Sanat ovat ilmestyneet näytölle hypähdellen, tarina on syntynyt istuessani koneen vieressä. Olen löytänyt kirjailijan itsessäni; satiiri, komedia, kauhu ja dekkari ovat minua. Luulin olevani tylsä!

Luovan kirjoittamisen perusopinnot jakautuvat kolmelle lukukaudelle. Aikaa asioiden omaksumiselle on, arjesta irtaantuminen oppitunneilla synnyttää luovuutta. Nopeasti suoritettavat tehtävät muuttuvat estottomiksi teksteiksi, elämäkokemus otetaan käyttöön. Tajunnan virrasta tulee myös minulle, suorittajalle, mieluisa tapa toimia. Salassa pysyneet asiat julkistetaan, tarinassa ne ovat toisen tekemiä. Teorialuennoilla jaetaan tietoa faktoista, kirjoittamista voi opettaa. Kuuntele, lue, kirjoita, katsele, lainaa! Opettajien esimerkki antaa uskoa omiin mahdollisuuksiin, niksit ovat kaikkien saatavilla. Sanat ovat työkaluja - kerää niitä, käytä harkiten. Kuinka monta kertaa olenkaan tämän lukuvuoden aikana kuullut, että yksikin sana päivässä riittää. Olen oppinut uskomaan siihen. Se on minulle uusi tapa toimia.

Tarvitsen arvostelua. En ole kirjoittanut pöytälaatikkoon, historiani kirjoittajana on lyhyt. Ennen Luovaa kirjoittamista vain äidinkielenopettaja arvosteli tekstejäni. Nauran usein kirjoittaessani, onko se merkki tekstini tasosta? Samanhenkiset kehuvat ja tukevat toinen toisiaan oppitunnilla, kiitos siitä.

Ajattelen kirjoittavani itseni kirjailijaksi. Hyvän tekstin kirjoittaminen on tänään yhtä vaikeaa kuin se oli ennen opintojen alkua. Pitää ottaa huomioon tuoksut, maut, hajut, äänet, kuvat, tunteet. Vaikeinta on kuitenkin olla avoinna kaikelle, myös sen haluaisin oppia.

Tulin luovan kirjoittamisen kurssille tavoitteenani kertoa lapsilleni heidän isänsä elämäntarinan. Mieheni kuoli muutama vuosi sitten. Tämä tarina on paisunut, kasvanut ja muuttanut muotoaan moneen kertaan tämän talven aikana aina sitä mukaa kun olen oppinut lisää kirjoittamisesta. Olen löytänyt itsestäni tarinan kertojan. Ideoita pulppuaa enemmän kuin ehdin niitä käsittelemään.

Novellin kirjoittaminen oli helppoa. Riitti vain kun kuvaili tapahtuman niin hyvin kuin taisi. Lopun työn teki lukijan mielikuvitus. Näytelmän kirjoittamisessa on toinen näkökulma. Tarina on vahvasti riippuvainen hyvästä dialogista. Kaikki tapahtuu katsojan silmien edessä. Puheen tulee olla toiminnallista, eteenpäin vievää. Liikaa ei saa selittää. Sanat voivat tässäkin merkitä niin näkyvää kuin näkymätöntä. Paras dialogi antaa ajattelemisen aihetta vielä jälkeensä.

Henkilöhahmon rakentaminen on ollut mielenkiintoista puuhaa. Olen oppinut tästä hyvin paljon. Olen tutkinut elokuvien juonia ja henkilögallerioita. Kirjojen sivuilta olen löytänyt herkullisia henkilöitä, joita olen mielessäni siirtänyt näyttämölle. Viime aikoina olen kuunnellut autossa paljon äänikirjoja. Jokin aika sitten kuuntelin Arne Nevalinnan Marieta: piskuisen vanhuksen ajatuksen virtaa. Tämä istuu sänkyssä laidalla ja suunnittelee naapurihuoneen dementikon tappamista, koska tämän rollaattorin kirskunta häiritsee häntä.

Maailma on itse asiassa täynnä tarinoita: draamaa, komediaa, farssia. Niitä löytyy sanomalehtien sivuilta. Ne kävelevät kadulla vastaanuljoitten kasvoissa ja tapaamieni ihmisten elämäntarinoissa. Suren vain, ettei minulla ole enempää aikaa kirjoittaa niitä muistiin. Toisaalta työkirjoittamisessani voin hakea uusia näkökulmia, käyttää eläviä esimerkkejä. Ennen kaikkea on tärkeää saada kieli eläväksi: mielenkiintoiseksi ja ymmärrettäväksi.

25.Nainen 13

I'm an addict for dramatics, I confuse the two for love

Odottelin draama-kurssin alkua hieman miinusmerkkisissä tunnelmissa. Niin paljon kuin elokuvista ja teatterista, näkövisiosta puhumattakaan, nautin, en pystynyt sisäistämään sitä omaksi ilmaisumuodokseni. Tapanani on teksteissä, niin proosallisissa kuin lyyrisissä, jumittaa samoissa asioissa ja hetkissä puuduttavuuksiin asti. Jonkinäköisen draamankaaren luominen ja eteenpäin potkiminen tuntuivat

vaivalloiselta, eivätkä oikeastaan edes sen arvoisilta. Lampsin siis ensimmäiselle tunnille suunnitelmissani päivittää demi-kalenterini, lukea NME:ä kahvitauolla ja teksteillä lopputunti menemään. Olin kuolettavan väärässä. Edellisten kurssien leppoisa ”älä häiritse niin sinua ei häiritä”-tunnelma oli enää muisto vain ja alku kopautettiin käyntiin ronskisti parityöllä. Olin kauhuissani.

Ei pidä ymmärtää väärin. Osallistuvassa opetustyyliässä ei ole mitään vikaa, ja se on takuulla efektiivisempää kuin ”istu ja kuuntele”-meininki, mutta pieni henkisytyeni ei kestä yllätyksiä. Istuin siis liki paniikkikohtauksen kourissa peräpaikallani ja mittailin ovelle tarvittavien askelten määrää. Tällaiseen en ollut nimeäni pistänyt. Sinnittelin ensimmäisen tunnin äidinkielellisesti heikon, mutta totuudenmukaisen, soperruksen turvin. Tuijotin eteeni ja kelloon. Lopulta kello voitti ja pääsin häipymään. Illalla soitin ystävälleni että helvetti soikoon, takaisin en mene! Onneksi olen kerännyt ympärilleni itseäni älykkäämpiä ihmisiä, sillä hän vastasi vain tyynesti että kyllähän menet.

Ja minähän menin. Onneksi. Kun olin osannut asennoitua siihen mitä tuleman piti, mieleni pysyi järkähtämättömänä ja rauhallisena (ryhmätöiden puute tässä kohtaa ei ollut myöskään pahitteeksi). Koin tunnin jopa tavallaan innovatiivisena. Muiden mielentuotoksia oli ilo kuunnella, kurssin suuri ikähaarukka kun tarjosi kaltaiselleni teinille paljon uutta näkökulmaa tarinallisiin mahdollisuuksiin. Paperintaittelu-dialogi oli jo tuhannen riemua. Lapsuuteni lempiharrastus sai tässä kontekstissa näytelmän kirjoittamisen tuntumaan jotenkin pikkujutulta. Pari sanaa sekä tyyppiä perätysten ja avot. Draama alkoi muuttaa mielipidettäni itsestään. Lopuilla tunneilla hengittelin ja naureskelin kanssakurssilaisten tuotoksille jo rennolla letkumeiningillä. Omista asioistani en paljoa hiiskunut, mutta tämän heittäisin varovasti ikäni piikkiin. Tavallisen teinin tapaan on elämäni ja kertomukseni vielä niin oma napa voittoista, etten niistä mielelläni ääneen puhu, kun niiden paperille kirjoittaminenkin on henkisesti järjetöntä inkvisitio-toimintaa. Joskus toivoisin saavani vielä vastauksen siihen, miksi pohjimmiltani totaalisenä helppoheikkinä valitsen silti aina kaikkein vaikeimmat sielun syvyydet kirjoitelmieni aiheeksi. Ehkä rakkauteni lauluryiikkaan on opettanut että vain totuus voi todella koskettaa.

